

(معرفی سازمان بهره‌وری ملی ایران)

بهره‌وری

و گامهای اولیه

تکلیات بر مبنای آن

جوامع توسعه نیافته با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند. یکی از موانع عمده در دستیابی این کشورها به توسعه، بازدهی اندک و گاه منفی مؤسسات و نهادهای اداری و غیر اداری است. بخشهای مختلف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و... به دلیل فقدان مدیریت مطلوب، عدم ارتباط منطقی میان حلقه‌های گوناگون سیستم موجود و... نمی‌توانند از بهره‌وری مناسبی برخوردار باشند. آنچه به این وضعیت دامن می‌زند، نبود نهادی مؤثر است که بتواند در رفع این مشکل کوشا باشد. در جوامع توسعه یافته اقتصادی، تشکیل چنین نهادی جزء اساسیترین اقداماتی است که دولت یا بخش خصوصی انجام می‌دهد. به عنوان مثال ژاپن بعد از جنگ دوم، پیش از هر عمل، دستگاههای اداری زیانبار یا بهره‌وری اندک را از بین برده و نهادهای جدیدی را جایگزین آن ساخت. این عملکرد، همگام با اتخاذ شیوه‌هایی نو در نظام بوروکراتیک این کشور، باعث توسعه سریع ژاپن گردید. البته در کشورهای جهان سوم، ایجاد ارتباطی مؤثر میان نهادهای اجرایی و مؤسسات تحقیقاتی، خود از مشکلات جدی این جوامع می‌باشد. گذشته از بهره‌وری در سطح کلان (جامعه)، در سطح خرد (فرد) نیز بهره‌وری بسیار تعیین کننده است. به نظر

شما علت اصلی حجم زیاد کار و عقب افتادگی کارها چیست؟ آیا همه کارهایی که انجام می‌دهیم ضروری هستند؟ آیا فعالیتهای ضروری را به بهترین شیوه انجام می‌دهیم؟ علت اصلی کار زیاد هر چه باشد، قطعاً ارتقا بهره‌وری داروی بسیار مؤثری در کم کردن حجم کارهاست. شاید بتوان گفت که علت اصلی تنش و فشارهای روانی در بسیاری موارد، بهره‌وری پایین است. کسی که در کارهای روزانه‌اش به بهره‌وری نمی‌اندیشد، فاقد ذهنیتی است که بتواند فعالیتهای اثر بخش و غیر اثر بخش را در راه رسیدن به هدف تمیز دهد، بنابراین نمی‌تواند حرکتی هدف دار داشته باشد. به علاوه او قادر نیست کارآمدترین شیوه انجام فعالیتها را انتخاب کند. به عبارت روشنتر اگر اندیشه و فکر بهره‌وری ضعیف باشد، انجام فعالیت بسیار مهمتر از تشخیص فعالیتهای ضروری و غیر ضروری جلوه خواهد کرد.

تعریف بهره‌وری

بهره‌وری یک مفهوم است و معیار ارزیابی عملکرد نظامها به نسبتی از مطلوبیتهای حاصله یا ستانده‌ها در برابر آنچه که برای بدست آوردن آن صرف می‌شود یا داده‌ها. به عبارت دیگر بهره‌وری را می‌توان «نسبتی از ستانده‌ها و

حرکت بهره‌وری

تلاش هدفدار، سازمان یافته و فراگیر یک ملت در جهت ارتقا بهره‌وری. حرکت ملی بهره‌وری گویند. در این حرکت کلیه آحاد و اقشار ملت با ابعاد اعتقاد کامل شرکت می‌جویند. کارکنان سازمانهای دولتی و خصوصی، مراکز علمی، فرهنگی و آموزشی، بنگاههای تولیدی و خدماتی، صاحبان مشاغل آزاد، حتی خانمهای خانه دار باید به این حرکت ایمان و اعتقاد داشته باشند و با علاقه، جدیت و دلگرمی در آن شرکت جویند. از آن حمایت کنند. مقدمه و لازمه حرکت بهره‌وری، آگاهی عمومی نسبت به مفهوم بهره‌وری، علل پایین بودن و اهمیت ارتقا آن است. هنگامی که از آقای دکتر حمید معاون وزارت صنایع سنگین و نماینده ایران در سازمان بهره‌وری آسیای ابر سوال را پرسیدیم که چه موانعی در راه ارتقا بهره‌وری وجود دارد؟ ایشان پاسخ دادند:

ارتقا بهره‌وری نیاز به شرایط محیط مناسبی دارد و ایجاد چنین فضایی می‌تواند از تسریع ارتقا بهره‌وری نقش اساسی داشته باشد. در مورد ارتقا بهره‌وری صنایع، شرط اساسی وجود یک فضای اقتصادی سالم و آزاد است. در فضایی که فرآورده‌های صنعتی با هر کیفیت و

وسعتی بازار فضایی که قیمت، دست تولید از پیش شرایطی که نگهداری بهره‌وری منصفانه و صحیح کوچکتر قیمت و دست داد اساسی عامل ایجاد اگر بر خدمات باشد و است که امکان مهمتر اقتصاد سالها کافی بسیار همت دولتی دولت

۱۶۱
برای
روند
زند
منه

س
ع
از
ا
-

مبتنی بر پیش‌بازار تضمین شده داشته باشد، در تلاش برای برنامه تولید، تیراژ تولید، جهت توسعه و همه فاکتورهای مرتبط با وری را در پیش تعیین و تثبیت شده باشد، در تولید که رشد تورم به حدی بالا است که وری با بیاداری کالا بسیار سود آمد است، از دیدگاه مفهوم خود را از دست می‌دهد.

طبیعی، بهره‌وری ملی در یک شرایط رقابتی یهای جمع مفهوم می‌یابد، شرایطی که پدید بگردد در کیفیت یا افزایش در زمره‌ها و یا عدم سرویس و خدمات باعث از یح تا شدن بازار شود، بهره‌وری نقش ن با بسی پیدا کرده و بالا بودن بهره‌وری مورد ایجاد مزیت در رقابت خواهد بود.

برای مصرف‌کننده کالاها و فقط آلت‌رناتیو مشخصی وجود دارد به عبارت دیگر «همین» داشته است که هست» باشد، آنگاه بهره‌وری را می‌توان ارتقا نخواهد داشت. پس بهترین شکل برای ارتقا بهره‌وری فضای و صادی جامعه است که خوشبختانه در های اخیر به بهسازی این فضا توجه می‌شود. به طوری که بسیاری از واحدهای صنعتی که قبلاً تمام وقت خود را صرف جذب ارز و امکانات می‌کردند، با قطع کمکهای مستقیم دولت دریافته‌اند که تنها راه ادامه حیاتشان توجه به اصول بهره‌وری است.

سازمان بهره‌وری آسیایی APO سازمان بهره‌وری آسیایی در ماه مه ۱۹۷۱ در پی تصمیم چند کشور آسیایی برای ارتقا سطح بهره‌وری و تسریع در توسعه اقتصادی و بالا بردن سطح زندگی مردم از طریق همکاری کشورهای منطقه تأسیس گردید.

این سازمان بر طبق اساسنامه آن یک سازمان منطقه‌ای بین‌دولتی، غیر سیاسی و غیر انتفاعی و غیر تبعیضی بوده و متشکل به ارگان «شورای حکام»، «هیئت عالی» و «دبیرخانه» می‌باشد. شورای حکام عالیترین ارگان سازمان بوده و متشکل از مدیران منتخب توسط کشورهای مؤسسه‌ی باشد. این شورا سالی یکبار به منظور روشن نمودن خط مشی سازمان در

رابطه با برنامه‌ریزی، بودجه، امور مالی و عضویت تشکیل جلسه می‌دهد.

دبیرخانه سازمان به ریاست دبیر کل، بازوی اجرایی شورای حکام بود، و مقر دایمی آن در شهر توکیو می‌باشد.

عضویت در سازمان بهره‌وری آسیایی برای کلیه کشورهای آسیایی عضو کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه سازمان ملل (ESCAP) آزاد است.

نخستین امضا کنندگان اساسنامه سازمان، هشت کشور جمهوری چین ملی (تایوان)، هند، ژاپن، جمهوری کره، نپال، پاکستان، فیلیپین و تایلند بودند. کشورهای دیگری هم در سالهای بعد به عضویت (APO) درآمدند که عبارتند از: هنگ کنگ (۱۹۶۳)، جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ویتنام (۱۹۶۵)، سریلانکا (۱۹۶۷)، اندونزی (۱۹۶۸)، سنگاپور (۱۹۷۰)، جمهوری بنگلادش (۱۹۸۲)، مالتزی (۱۹۸۳)، فی‌جی (۱۹۸۴) و مغولستان (۱۹۹۲). سازمان بهره‌وری آسیایی (APO) در چهار زمینه اصلی برنامه‌ریزی و تحقیق، صنعت، کشاورزی و خدمات فعالیت می‌کند.

برنامه سازمان تأکید فراوان بر کمک به صنایع تولیدی کشورهای عضو، به خصوص صنایع کوچک و متوسط، و ارتقاء

بهره‌وری در این کشورها داشته است. سازمان بهره‌وری آسیایی با سازمانها و مؤسسات بین‌المللی از جمله سازمان بین‌المللی کار (ILO) سازمان کشاورزی و مواد غذایی (FAO)، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)، بانک توسعه آسیایی (ADB)، برنامه محیطی ملل متحد (UNEP)، سازمان همکاریهای اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه (ESCAP) و همچنین دولت‌ها و مؤسسات مختلف در کشورهای توسعه یافته همکاریهایی به صورت اجرای طرحهای مشترک، تبادل کارشناس و اطلاعات دارد.

سازمانهای ملی بهره‌وری

از جمله ویژگیهای سازمان بهره‌وری آسیایی ارتباط نزدیک آن با سازمانهای بهره‌وری ملی است که به عنوان مراکز فعالیت‌های بهره‌وری در هر یک از کشورهای عضو فعالیت دارند.

سازمانهای بهره‌وری ملی به عنوان آژانسهای تکمیل‌کننده پروژه‌های سازمان بهره‌وری آسیایی و ناظر بر برنامه‌های آن می‌باشند؛ همچنین مسئولیت سازماندهی و تأمین نیروی انسانی پروژه‌های سازمان بهره‌وری آسیایی را در کشورهای خود بر عهده دارند. این سازمانها همچنین اموری مانند تعیین کارشناس برای اجرای تحقیقات سازمان و معرفی داوطلب برای شرکت در سمپوزیومها، دوره‌های آموزشی، سمینارها، ترتیب دادن مأموریت‌های مطالعاتی و در صورت نیاز تقاضا برای خدمات فنی کارشناسی را به عهده دارند.

سازمان بهره‌وری ملی ایران

همزمان با تشکیل سازمان بهره‌وری آسیایی تقریباً تمام کشورهای عضو این سازمان (به استثنای جمهوری اسلامی ایران) اقدام به ایجاد سازمانهای ملی بهره‌وری کردند که موجب تحولات شگرفی در نظام اقتصادی آنها شده است. به رغم اینکه ایران یکی از اعضای با سابقه سازمان بهره‌وری آسیایی است، دارای چنین سازمانی نبوده است. لذا معمولاً در

سیاست‌گذاری کلان کشور به این عامل توجه جدی نمی‌شود، و این خود منجر به سیر نزولی شاخصهای بهره‌وری در سالهای گذشته شده است.

وزارت صنایع سنگین به عنوان متولی نمایندگی ایران در APO از مدتها پیش تلاش کرده است تا سازمان بهره‌وری ملی ایران را تشکیل دهد. در این راستا در شهریور ماه سال ۱۳۷۱ تشکیلاتی به عنوان سازمان بهره‌وری ملی تحت نظارت نمایندگی ایران در APO تشکیل شد تا فعالیت در این زمینه را شروع کند. این تشکیلات پس از شروع به کار، اهداف و برنامه‌های گوناگونی را مد نظر قرار داد. از آنجا که فعالیت این نهاد از سابقه طولانی برخوردار نیست لذا از برنامه‌های گذشته آن نمی‌توان سخن چندانی به میان آورد. در باره برنامه‌هایی که برای ارتقاء بهره‌وری در آینده مد نظر قرار خواهد گرفت، آقای دکتر حجت توضیحاتی را بیان کردند:

بهره‌وری بخشهای مختلف در کشور ما بسیار پایین است. شاید یکی از علل پایین بودن بهره‌وری، سوبسیدهای است که به صورت پنهان و بطور سنتی از دهها سال قبل به کلیه امور و کالاهای صنعتی کشور ما تعلق می‌گرفت. حال با حذف سوبسیدها زمینه برای ارتقاء بهره‌وری به تدریج بازتر شده و محل کار بسیار زیادی وجود دارد.

برای گسترش فرهنگ بهره‌وری در سطح عموم، ما منابع و مراجع بسیاری داریم و دسترسی به تجربیات کشورهای آسیایی پشتوانه خوبی برای شروع حرکت بهره‌وری در ایران است. لذا در ابتدای حرکت، توجه تشکیلات بهره‌وری ترویج فرهنگ بهره‌وری با اتکا به اطلاعات و روشهای موجود است. البته بسیاری از منابع موجود به زبان علمی و برای متخصصین و محققین بوده و قابل ارائه در سطح عموم نیست، به همین علت یکی از فعالیتهای اصلی تشکیلات بهره‌وری بیان مفاهیم علمی و آکادمیک به صورت قابل فهم و درک برای مردم است. البته در کنار فعالیت ترویجی، فعالیتهای تحقیقاتی نیز در حال انجام است.

بدون شک این برنامه‌ها لازم است از سوی عوامل اجرایی کشور به مورد اجرا گذاشته شوند؛ چرا که در غیر این صورت

نمی‌توان وجود چنین تشکیلاتی را مفید دانست. جهت تحقق این هدف لازم است به دستگاههای اجرایی کشور توصیه‌هایی ارائه شود.

فعاليتها

این تشکیلات جهت دستیابی به اهداف خود برنامه‌ها و سیاستهای چندی را به اجرا در آورده است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

الف - برگزاری چندین سمینار با هدف ارتقاء فرهنگ بهره‌وری در میان مدیران مؤسسات و نهادهای مختلف.

ب - شرکت در اجلاس کارگاهی رؤسای بهره‌وری ملی کشورهای عضو APO و برگزاری کارگاه عملی استفاده از نرم افزار کامپیوتری در معرفی مفاهیم مدرن برنامه ریزی و مدیریت تولید.

ج - انتشار کتب و نشریات گوناگون در زمینه چگونگی افزایش سطح بهره‌وری؛ از جمله: انتشار هشت شماره نشریه و کتب دستیابی به کیفیت؛ ضایعات کمتر بهره‌وری بیشتر؛ گروههای کنترل کیفیت؛ الفبای گروههای کنترل کیفیت؛ تیم سازی؛ رضایت مشتری و... و یازده جلد کتاب در موضوعات مختلف مربوط به بهره‌وری.

د - دوبلاژ و تکثیر ۶۶ نوار ویدئویی آموزشی، چندین مصاحبه رادیویی، تشکیل غرفه مدیریت و بهره‌وری در دومین نمایشگاه اختصاصی صنعت سنگین و فعالیتهایی دیگر در زمینه ترویج و تبلیغ بهره‌وری.

بدون شک فراگیری فرهنگ بهره‌وری در جامعه نیاز به اقدامات بیشتر و گسترده تری دارد. شاید بتوان گفت در افزایش بهره‌وری رسانه‌های جمعی تأثیری بیش از سایر تشکیلات دارند. بنابراین لازم است از طریق رسانه‌های گروهی فعالیت پر

دامنه‌ای انجام گیرد. در این راستا عمل سازمان بهره‌وری از مسایل مهمی است نباید از نظر دور بماند. از آنجا که حجت سوال کردیم: چه فعالیتهایی در فراگیر شدن بهره‌وری از طریق رسانه‌ها همگانی انجام داده‌اید و تا چه حد این فعالیتهای را مفید می‌دانید؟ ایشان

داند: اعتقاد ما بر این است که در این قدمهای حرکت بهره‌وری مؤثرترین همین فعالیتهایی

ترویجی و تبلیغی است که می‌تواند نگرش بهره‌وری را در جامعه ایجاد کند برای عموم مردم است. البته در فعالیتهای

فرهنگ ترویجی

فرم اشتراک:

در صورت تمایل به اشتراک، فرم را تکمیل کرده و همراه با اصل فیش بانکی حق اشتراک (حساب جاری ۳۸۳۸۷ بانک سپه به نام فرهنگ ترویجی، شعبه سمیه - قابل پرداخت در شعبه سراسر کشور) به نشانی تهران، صندوق پستی ۱۱۳۶۵/۴۴۷۱، مجله فرهنگ توسعه ارسال کنید.

حق اشتراک برای یک سال:
ایران ... ۵۰۰ ریال
خارج از کشور ۱۵ دلار

نام:
نام خانوادگی:

سن:
تحصیلات:
نشانی:

تلفن:
تاریخ شروع اشتراک:
از شماره:
کد پستی:
صندوق پستی: